

Ankara Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Adalet Meslek Yüksekokulu
DAMGA VERGİSİ ve HARÇLAR BİLGİSİ DERSİ
Açık Ders Malzemesi

Yrd. Doç. Dr. İdris Hakan FURTUN

Onbirinci Hafta

- Ünite 2 devam

HARCIN YÜKÜMLÜSÜ

Harcın Yüklümlüsü-1

- 492 sayılı yasanın 11 ve 12. maddelerinde yargı harçlarının yükümlüsüne dair hükümler yer alır.
- 11. maddede yargı harçlarını genel olarak ödemekle mükellef kişilerin davayı açan veya harca mevzu olan işlemin yapılmasını isteyen kişiler olduğu belirtilmiştir. Bu hükümden hareketle yargı harçları yükümlüsünün; harç konusu işlemin yapılmasını talep eden kişi olduğu belirtilebilir. Bir başka deyişle dava açan, takip başlatan veya harca konu olan diğer yargı işlemlerinin yapılmasını isteyen kişiler yargı harçlarının yükümlüsü olacaktır.
- Aynı maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında ise vasiinin hesabının görülmesi dolayısıyla alınacak harçların, vesayet altındaki şahsa izafeten vasiden alınacağı ile herhangi bir istek olmaksızın re'sen yapılacak işlemlere ait harçların, aksine hüküm yoksa, lehine işlem yapılan kişilerden alınacağı belirtilmiştir.

Harcın Yüklüsü-2

- 11. maddedeki genel düzenlemeden hareketle farklı yargı harçlarının yükümlüleri şu şekilde belirtilebilir:
  - Mahkeme harçlarından başvurma harcının yükümlüsü dava açan, davaya müdahale etmek isteyen veya yasadaki diğer konularda talepte bulunan ve işlem yapılmasını isteyen kişidir.
  - Karar ve ilam harcının yükümlüsü harcın konusunu oluşturan nihai kararın verilmesini isteyen kişidir.
  - Keşfi harcının yükümlüsü keşif işleminden yararlanan dava taraflarıdır.
  - İcra ve iflas harçlarında icraya başvurma harcının yükümlüsü harca konu olan cebri icra sürecini harekete geçiren kişidir.
  - İcranın yerine getirilmesi veya tahsil harcının yükümlüsü harcın konusunu oluşturan icra takibi sonucunda icra dairesi aracılığıyla hakkına kavuşan, alacağını tahsil eden kişidir.
  - İdare harçlarının yükümlüsü söz konusu idare işlemlerinden yararlananlardır.
  - İflas harçlarının yükümlüsü ise takipli iflas bakımından icra dairesine başvurup iflas takibi sürecini başlatan, takipsiz iflas bakımından ise bu konuda Ticaret Mahkemesine başvuran kişidir.
  - Haciz, teslim ve satış harcının yükümlüsü icra ve iflas işlemlerinin daire dışında memur eliyle yerine getirilmesinden yararlanan dava tarafıdır.

Harcın Yükümlüsü-3

- Yasanın “*Celse harçlarında mükellef*” başlıklı 12. maddesinde celse harcının yükümlüsü ayrıca düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre; “*Hukuk ve ticaret mahkemelerinde celse harcı, muhakeme tarafların talep ve muvafakatleri üzerine talik edilmiş ise taraflardan ve evvelce yapılması mümkün olan bir işlemin yapılmamış olmasından dolayı talik edilmişse, talike sebebiyet veren taraftan alınır. Her iki halde talike vekiller sebebiyet vermişse celse harcı vekillere yüklenir. Vekil veya taraflara yüklenilen celse harcı müteakip iki celsede ödenmezse bir misli fazlasıyla alınır. Ödenmediği takdirde harcın bu miktar üzerinden tahsili için Maliyeye tezkere yazılmasına karar verilir.*”
- Bu düzenlemede celse harcının yükümlüsü; celsenin ertelenmesine sebebiyet veren kişi olduğu belirtilmiş ayrıca ertelemeye vekillerin bir eylemi sebebiyet vermişse celse harcının vekillere yükletileceği ifade edilmiştir. Yine burada bu harcın aslında bir yaptırım niteliği taşıması nedeniyle celse harcının ödenmesinde gecikilmesinin hukuki sonucu ile bu harcın cebren tahsili usulü de ayrıca hükme bağlanmıştır.

Harcın Yükümlüsü-4

- Yasanın 11. maddesinde vasinin hesabının görülmesi dolayısı ile alınacak yargı harçlarının, vesayet altındaki şahsa izafeten vasiden alınacağı ile herhangi bir istek olmaksızın re'sen yapılacak işlemlere ait yargı harçlarının ise, yasada bu hususta aksine bir hüküm yoksa, lehine işlem yapılan kişilerden alınacağı hususları da açıkça ve ayrıca belirtilmiştir. Aynı husus yasanın "*Kısımlar Arasında Müşterek Hükümler*" başlıklı onuncu kısmında "*Re'sen yapılan işlemler*" başlıklı 126. maddesinde yer alan "*Herhangi bir istek olmaksızın re'sen yapılacak işlemlere ait harçlar, bu kanunda aksine hüküm yoksa, lehine işlem yapılan kişilerden alınır*" hükmü ile de teyit edilmiştir.
- HMK ve İİK'nda yer alan açık hükümler gereği medeni usul hukukunda olduğu gibi icra hukukunda da dava sonucunda haksız çıkan kişiye veya takip sonucunda borçluluğu kesinleşen borçluya diğer yargılama giderleri ile birlikte harç yükü (*kural olarak celse, karar ve ilam harçları*) yükletilir. Bu nedenle böyle bir durumda bu kişiler harcın fiili yükümlüsü olurlar.

HARCIN MATRAHI & HARÇLANDIRMA USULLERİ

Harcın Matrahı-1

- Yasanın Yargı Harçları ile ilgili birinci kısmının üçüncü bölümü “*Harç Alma Ölçüleri ve Nispetleri*” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde 15. ve 24. maddeler arasında yargı harçlarının matrahı ile oranına dair düzenlemeler yer almaktadır.
- Matrah harç konusunun harç borcunun hesaplanmasında esas alınan değeri veya miktarıdır.
- Yasanın “*Harç alma ölçüleri*” başlıklı 15. maddesinde “Yargı harçları (1) sayılı tarifede yazılı işlemlerden değer ölçüsüne göre nispi esas üzerinden, işlemin nev'i ve mahiyetine göre maktu esas üzerinden alınır” hükmü yer almaktadır. Bu hüküm uyarınca harçlarda iki matrah türü birlikte uygulanır.
- Harç borcunun hesaplanmasında harç konusu işleme dair bir değer dikkate alınıyorsa değer esaslı (ad-valorem) matrah söz konusu olur. Bu matrah türüne sahip harçlarda harçlandırma yasa ile belirlenmiş oranlar uygulanmak suretiyle orana dayalı-nispi olarak yapılır. Nispi harç uygulaması söz konusu olur.
- Harç borcunun hesaplanmasında harç konusu işleme dair bir değer değil de sadece adet gibi sayısal büyüklükler dikkate alınıyorsa spesifik (miktar esaslı) matrahtan söz edilir ve bu matraha sahip harçlarda harçlandırma maktu esasta yapılır. Yasa ile belirlenen tutarlarda harç alınır.
- Yargı harçlarında değer esaslı ve miktar esaslı matrah türleri birlikte uygulama bulduğu için harçlandırma nispi ve maktu olmak üzere iki biçimde yapılır.

Harcın Matrahı-2

- Yasanın “değer esası” başlıklı 16. maddesi ile 17, 18, 19 ve 20. maddelerinde değer esaslı matrah uygulamasına dair hükümler yer almaktadır.
- Bu hükümlerde değer ölçüsüne göre harca tabi işlemlerde kural olarak (1) sayılı tarifede yazılı değerlerin esas alınacağı ifade edilmiş, özel bazı dava ve durumlara (müdahelenin men'i tescil ve tapu kayıt iptali gibi gayrimenkulün aynına taallük eden davalar ve gayrimenkulün aynına taallük eden davalarda ecrimisil ve tazminat gibi taleplerde de bulunulması hali gibi) dair özel değer esasları ayrıca ortaya konulmuş, değer tayini mümkün olan hallerde dava dilekçelerinde değer gösterilmesinin mecburi olduğu ve gösterilmemişse davacıya tesbit ettirileceği ile tesbitten kaçınılması halinde, dava dilekçesinin muameleye konulmayacağı hususları hükme bağlanmıştır. Burada ayrıca noksan tesbit edilen değerler hakkında 30 uncu madde hükmünün uygulanacağı belirtilmiştir.
- 17. maddede tahliye davaları, 18. maddede bir gayrimenkulün veya bir geminin tahliye ve teslimine dair olan icra takipleri, 19. madde bir menkulün teslimine dair olan icra takipleri ile ilgili olarak harçlandırma esası düzenlenmiş, 20. maddede ise yine değerle ilgili olarak icra takiplerinde takipten sonra işleyecek olan faizlerin, harcın hesabında nazara alınmayacağı kuralı getirilmiştir.

Nispi Harçlar-1

- Bu tür harçlarda harçlandırma orana dayalı olarak yapılır.
- Yasanın “harcın nispeti” başlıklı 21. maddesinde yargı harçlarının (1) sayılı tarifede yazılı nispetler üzerinden alınacağı belirtilmiş, 22, 23 ve 24. maddelerde ise bazı durumlara dair (*davadan feragat, davayı kabul veya sulh, icra takibinden vazgeçme ve gayrimenkul veya gemilerin tahliye ve teslimi*) özel harç oranları getirilmiştir.
- Nispi harçlarda harç konusu belli bir değerdir ve tarifede yazılı olan ilgili oran bu değere uygulanmak suretiyle ödenecek harç borcu tespit edilir.
- Yargı harçlarında genellikle bindelik oranlar söz konusu olur.
- Nispi mahkeme harçlarının tümü bindelik oranlara (%02,27, %0 4,55, %0 11,38 ve %068,31 olmak üzere) sahiptir.
- Nispi icra ve iflas harçlarında ise oran kural olarak yüzdeler oran biçimindedir (%2,27, %4,55, %9,10, % 11,38 olmak üzere). Sadece konkordatoda alacaklılara verilmesi kararlaştırılan para üzerinden bindelik oranda (%0 11,38) iflas harcı alınır.
- Diğer nispi yargı harçlarında da bindelik oranlar (%01,13, %0 4,55, %0 5,69 ve %0 11,38 gibi)söz konusudur.
- 138. madde uyarınca Harçlar Kanunu’nda takdir olunacak değer üzerinden harç ödenmesi lazım gelen hallerde bu değer Vergi Usul Kanununda yazılı takdir komisyonlarınca tespit olunur.

Nispi Harçlar-2

- Yasanın “*Değer esası*” başlıklı 16. maddesinde değer ölçüsüne göre nispi harca tabi işlemlerde (1) sayılı tarifede yazılı değerler esas alınarak harçlandırma yapılacağı öngörülmüştür
- Gayrimenkule ilişkin müdahalenin menî, tescil, tapu kayıt iptali gibi davalarda gayrimenkulün değeri dikkate alınarak harç borcu hesaplanır. Gayrimenkulün aynına ilişkin davalarda (ecri misil) kira kadar bedel ve tazminat gibi taleplerde de bulunursa gayrimenkulün değeri ile birlikte talep edilen tazminat ve ecri misil değeri üzerinden harç borcu hesaplanır.
- Değer tayini mümkün ise bu takdirde davada harca esas olacak değer davacı tarafından belirlenmesi esastır. Bu bağlamda davacının dava dilekçesinde değer göstermesi zorunludur. Değer gösterilene kadar dilekçe işleme konulmaz. Gösterilen değer eksik olduğu tespit edilirse davaya eksiklik tamamlanılıncaya kadar devam edilmez.
- Gayrimenkulün tahliyesi davalarında yazılı mukavele olsun veya olmasın 1 yıllık kira bedeli üzerinden karar ve ilam harcı alınır. Bir gayrimenkulün veya geminin tahliye ve teslimine dair olan icra takiplerinde tahsil harcı 1 yıllık kira bedeli üzerinden hesaplanır. Bir menkulün teslimine dair icra takiplerinde ise tahsil harcı, menkulün ilamda veya takip talebinde gösterilen değeri üzerinden bu yoksa takdir edilecek bir değer üzerinden faizler harcın hesabında nazara alınmaz.
- İcra takiplerinde takipten sonra işleyecek olan faizler, harcın hesabında nazara alınmaz.
- Nispi mahkeme harçları 2017 yılı için 31,40 TL’den aşağı olamaz.

Maktu Harçlar-1

- Yasanın “*harç alma ölçüleri*” başlıklı 15. maddesinde yer alan yargı harçlarının (1) sayılı tarifede yazılı işlemlerden işlemin nev'i ve mahiyetine göre maktü esas üzerinden alınacağı hükmüne istinaden maktu harçlarda harç konusu yargı işleminin türü ve niteliğine göre tarifede belirlenmiş sabit bir tutar harç olarak ödenir.
- Gerek mahkeme harçlarında gerekse icra-iflas harçlarında maktu esasta yükümlendirme mevcuttur. Diğer yargı harçları arasında da maktu harçlar bulunur.
- Halihazırda en yüksek tutarlı maktu yargı harcı Anayasa Mahkemesi'ne yapılacak başvurular için alınacak maktu başvurma harcıdır. (2017 yılı için 257,50 TL)
- Mükerrer Madde 138 maktu harç tutarlarının güncellenmesi suretiyle enflasyon karşısında değerlerinin korunmasına dair bir mekanizma getirmiştir. Bu hükme göre her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan maktu harçlar (maktu ve nispi harçların asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil), o yıl için tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılır. Bu suretle hesaplanan harç tutarlarının 10 Yeni Kuruşa kadarki kesirleri nazara alınmaz. Ayrıca Bakanlar Kurulu, bu Kanuna bağlı tarifelerde yer alan maktu harçları veya bu harçların yeniden değerlendirme oranı uygulamak suretiyle belirlenmiş olan tutarlarını (maktu ve nispi harçların asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil), tarifeler yahut tarifelerin ilgili fıkra ve bentleri itibariyle birlikte veya ayrı ayrı olmak üzere; maktu harçlarda yirmi katına kadar artırmaya, uygulanmakta maktu harçları yarısına kadar indirmeye, bu had ve miktarlar arasında yeni had ve miktarlar tespit etmeye yetkilidir.

Maktu Harçlar-2

- Mahkeme harçları içinde başvurma harçlarının tümü maktudur. Sulh mahkemelerinde görülen belli bir değer bulunmayan davalarda celsenin ertelenmesine taraflar veya vekillerince sebebiyet verilirse maktu celse harcı alınır. Nispi harca tabi davalar dışında kalan davalar ile taraf teşkiline imkan bulunmayan davalarda verilen esas hakkındaki kararlarla davanın reddi kararları ve icra mahkemelerinin nisbi harca tabi olmayan kararları, nispi harca tabi davalarda esasa taalluk eden veya tashihi karar (karar düzeltme) taleplerinin reddine ilişkin Yargıtay, Danıştay ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesi gibi yüksek yargı organlarının verdiği kararlar ve Bölge Adliye Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri, Bölge İdare Mahkemeleri, Yargıtay, Danıştay ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin icranın tehirine ilişkin verdiği kararları ile delil tespiti, ihtiyati haciz- ihtiyati tedbir gibi kararlar maktu karar ve ilam harcına tabidir. Temyiz istinaf ve itiraz harçlarının tamamı maktu harç niteliğindedir. Keşif harcı da maktu bir harçtır.
- İcraya başvurma ve değeri belli olmayan icra takiplerinde icranın yerine getirilmesi harcı maktu bir harçtır. İflas harçları içinde iflasın açılması veya konkordato isteği ve masaya katılma harcı maktu bir harçtır. Haciz teslim ve satış harcı maktu bir harçtır.
- *Ticaret sicili harçlarının tamamı maktu harçtır.*
- Diğer yargı harçlarından suret harçları tamamen maktu esasta alınır. Miras işlerinde defter tutulması sırasında borç bakiyesi hasil olduğunda veya mevcut ve alacaklar ile borç bakiyesi eşit olduğunda alınan defter tutma harcı ile iflas dairesi tarafından tutulacak defterler nedeniyle gündeme gelen defter tutma harcı ile belli bir meblağı ihtiva etmeyen vasiyetnameler için vasiyetname tanzimine ait harç da maktu esasta alınır.

HARCIN ORANI

Harcın Oranı-1

- Yasanın “*Harcın nispeti*” başlıklı 21. maddesi uyarınca nispi yargı harçları yasaya ekli 1 sayılı tarifede yazılı bindelik veya yüzdelik oranlar üzerinden alınır.
- Halen en yüksek oran, yüzdelik oran bakımından, icra harçları içinde yer alan haczedilen veya rehinli malların satılıp paraya çevrilmesi suretiyle tahsil olunan paralardan alınan tahsil harcı açısından söz konusudur (%11,38).
- Bindelik oran bakımından ise en yüksek oran konusu belli bir değerle ilgili bulunan davalarda esas hakkında karar verilmesi halinde hüküm altına alınan anlaşmazlık konusu değer üzerinden alınan nispi karar ve ilam harçlarındadır. (%68,31)
- Yasaya ekli (1) sayılı tarife hükmü ile Bakanlar Kurulu, dava çeşitleri itibarıyla birlikte veya ayrı ayrı olmak üzere yasanın (a) ve (f) bentlerinde yazılı nispi karar ve ilam harcı oranlarını binde 10'a kadar indirmeye veya Kanunda yazılı nispete kadar çıkarmaya yetkili kılınmıştır.
- Yasanın mükerrer 138. maddesi uyarınca ise Bakanlar Kurulu, bu Kanuna bağlı tarifelerde yer alan nispi harçları, tarifeler yahut tarifelerin ilgili fıkra ve bentleri itibarıyla birlikte veya ayrı ayrı olmak üzere; nispi harçlarda bir katına kadar artırmaya, uygulanmakta olan nispi harçları Kanunla belirlenen oranların onda birine kadar indirmeye, bu had ve miktarlar arasında yeni nispetler tespit etmeye yetkili kılınmıştır.

Harcın Oranı-2

- Ödenecek nispi mahkeme harcı (karar ve ilam harcı) tutarı 2017 yılı 31,40 TL'den az olamaz.
- Tahkim yargılamasında %68,31'lik nispi karar ve ilam harcı yüzde elli oranında uygulanır. (son değişiklik ile artık harca tabi değil!)
- 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 38/A maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan konut finansmanından kaynaklanan alacaklar ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığının rehinle temin edilmiş alacaklarının takibinde, tahsil harçları dörtte biri oranında uygulanır.
- Davadan feragat veya davayı kabul ya da sulh durumu yargılamanın ilk celsesinde vukuu bulursa karar ve ilam harcının 1/3'ü, bu durum daha sonra söz konusu olursa karar ve ilam harcının 2/3'ü alınır. Her ne sebep ve suretle olursa olsun icra takibinden vazgeçildiğinin zabıtnameye yazılması durumunda vazgeçilen miktara ait tahsil harcının yarısı alınır.
- Ancak haczedilen mal satılıp paraya çevrildikten sonra icra takibinden vazgeçilirse tahsil harcı tüm olarak alınır. Gayrimenkul veya gemilerin tahliye ve teslimine dair icra takiplerinde tahsil harcı yasaya ekli 1 sayılı tarifede yazılı oranların yarısı kadar alınır.

HARÇ KOLAYLIKLARI

Harç Kolaylıkları-1

- Yargı harçlarında harç yükümlülüğü kural olarak harç konusu işlemin harçtan istisna edilmemiş olması veya işlemin yapılmasını talep eden kişinin harç yükümlülüğünden muaf tutulmamış olması durumunda söz konusu olabilecektir.
- Harç kolaylıkları istisnalar ve muafiyetlerden oluşur. İstisna; aslında mali yükümlülüğe tabi olması gereken bir konunun (bir yargısal işlemin) yasanın açık hükmü gereği mali yüküme tabi tutulmaması durumudur. Muafiyet veya muaflık ise; aslında mali yükümlülüğün ödeyicisi konumunda olan bir kimsenin yasanın açık hükmü gereği yükümlülük kapsamı dışında bırakılması durumudur.
- Harçlar konusunda bazı işlemler veya bazı kişiler lehine istisna veya muafiyet biçiminde harç kolaylıkları getirilmiştir. Bu konu yasanın yargı harçları ile ilgili birinci kısmının *“istisna ve muaflıklar”* başlıklı ikinci bölümünde 13. ve 14. maddelerde düzenlenmiştir. 13. maddede yargı harçlarından müstesna işlemler düzenlenmiştir. Bunlar mezkur yasa hükmünde 10 grup halinde sayılmıştır. Yasanın 14. maddesinde ise bir muafiyet durumu düzenlenmektedir. Bu hükme göre erler ve ihtiyaçları devlet tarafından karşılanan erbaşların (onbaşı ve çavuşlar) adli işlemlerinden dolayı bu kişilerden yargı harcı alınmaz.

Harç Kolaylıkları-2

- 13. maddede yargı harçlarından müstesna kılınmış 10 grup işlem aşağıdaki gibidir:
  1. Değeri 50 *yeni Türk Lirasını* (50 TL) geçmeyen dava ve takipler (Ticari senetlere ait takipler hariç)
  2. Vasi tayini ve azli, hakimin reddi talebinin kabulü ve hakimin istinkafına ait kararlar,
  3. *Ayda 100 yeni Türk Lirasını* (100 TL) geçmeyen nafakalara ait dava ve takipler, “Birden fazla kişiler lehine nafakaya hükmedilmesine dair ilamlarda her kişi lehine hükmedilen miktar müstakil olarak nazara alınır.
  4. İcra ve iflas dairelerinin kusuru yüzünden yanlış yapılmış olan işlemlerin ıslahı ve iptaline dair tetkik mercileri kararları ile, bu iptal veya ıslah dolayısıyla yeniden yapılacak işlemler,
  5. Ticaret sicilinde re'sen yapılan düzeltmeler,
  6. *İcra tetkik mercilerinin*-icra mahkemelerinin cezaya mütedair kararlar ile bu kararların temyizi işlemleri
  7. İcra ve İflas Kanununun 270 nci maddesine göre yapılacak defter tutma işlemleri,
  8. Yetkili makamların isteyecekleri ilam ve sair evrak suretleri,
  9. Kamu adına C. savcılar tarafından Hukuk mahkemelerine açılan davalar ve kanun yolu başvuruları ile ceza mahkemelerinden verilen kararlara karşı kanun yolu başvuruları
  10. Genel Bütçeye dahil idarelerin bu Kanunun 1 ve 3 sayılı tarifelerine giren bütün işlemleri (Yukarıdaki işlemlerin hesaplanacak harçlarının, Genel Bütçeye dahil idarelerin haklılığı nispetinde karşı taraftan tahsiline ilgili merciince karar verilir.)

Harç Kolaylıkları-3

- 14. maddede erler ve ihtiyaçları Devlet tarafından deruhte ve temin olunan onbaşı ve çavuşların adliye işlemlerinden ötürü yargı harçlarından muaf olduğu belirtilmiştir.

Harç Kolaylıkları-4

- 492 sayılı Harçlar Kanununda ayrıca tüm harçlar açısından uygulanabilir genel muaflık ve istisnalar da düzenlenmiştir. Yasanın 123-124. maddelerinde bu konuda hükümler yer alır.
- 123. Madde uyarınca özel kanunlarla harçtan muaf tutulan kişiler ile istisna edilen işlemlerden harç alınmayacağı belirtilmiştir.
- Daha sonra ise İş Kanununa tabi işçilerin ve çırakların iş mahkemelerindeki davaları ve bu mahkemelerden almış oldukları ilamların takiplerinde harçtan muafiyet düzenlenmiş ancak burada gündelikleri veya aylık ücretleri 16 yaşını doldurmuş işçiler için belirlenen asgari ücreti geçmeyen işçiler ve çıraklar hakkında bu muafiyetin uygulanacağı ifade edilmiştir.
- Ardından anonim, eshamlı komandit ve limited şirketlerin kuruluş, sermaye artırımı, birleşme, devir, bölünme ve nev'i değişiklikleri nedeniyle yapılacak işlemler ile Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri (bu kooperatifler ile Kredi Garanti Fonu İşletme ve Araştırma Anonim Şirketi tarafından bankalardan kullanılacak krediler için verilecek kefaletler dahil) bankalar, yurt dışı kredi kuruluşları ve uluslararası kurumlarca kullanılacak kredilere, bunların teminatlarına ve geri ödenmelerine ilişkin işlemlerin (yargı harçları hariç) Harçlar Kanunu'nda yazılı harçlardan müstesna olduğu belirtilmiştir. Fakat bu istisnanın yargı harçlarını kapsamadığına dikkat edilmelidir.
- Ayrıca 123. maddede Kira sertifikası ihracına dayanak teşkil eden her türlü varlık ve hakların; devri, alımı, satımı, kiralanması, vekaleten yönetimi, kira sertifikası ihracı amacıyla bir ortak girişime ortak olunması, iş sahibi sıfatıyla bir eser veya işin yaptırılması ve bu iş veya eserin kiralanması veya satılması ile bu işlemlere bağlı olarak yapılan her türlü teminat, ipotek ve benzeri işlemler, bu Kanunda yazılı harçlardan müstesna kılınmıştır.

Harç Kolaylıkları-5

Yine 123. madde metnine 6728 sayılı yasa ile önemli eklemelerde bulunulmuştur. Bu bağlamda:

- Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yer alan yatırım mallarına ilişkin olarak Yatırım Teşvik Belgesi sahibi yatırımcılarla bu malların üreticileri ve tedarikçileri arasında düzenlenen kâğıtlar, münhasıran yatırım döneminde belge kapsamındaki yatırıma yönelik gayri maddi hakların kiralanması ve satın alınmasına ilişkin düzenlenen kâğıtlar, belge kapsamında sabit kıymet yatırımlarının imal ve inşasına yönelik düzenlenen sözleşmeler, taahhütnameler, teminatlar ve bu mahiyetteki kâğıtlar ile söz konusu yatırımlara yönelik danışmanlık ve teknik müşavirlik hizmetlerine ilişkin düzenlenen kâğıtlarla ilgili işlemler
- İleri teknolojiye sahip ve teknoloji transferi sağlayacak yurt dışında yerleşik şirketlerin satın alınması ile bu alımlara yönelik mali ve hukuki danışmanlık hizmeti alımına ilişkin düzenlenen kâğıtlarla ilgili işlemler
- Yatırımlarda Devlet yardımları hakkında kararlarla belirlenen yüksek ve orta-yüksek teknolojili sanayi sınıfında yer alan ürünlerin imalatına ilişkin olarak imalatçılar ile tedarikçileri arasında mal ve hizmet alımı nedeniyle düzenlenen kâğıtlarla ilgili işlemler
- Binalarda ısı yalıtımı ve enerji tasarrufu sağlamaya yönelik olarak yapılan işlemler ile 17/4/1957 tarihli ve 6948 sayılı Sanayi Sicili Kanununa göre sanayi sicil belgesini haiz sanayi işletmelerince münhasıran imalat sanayinde kullanılmak üzere yeni makine ve teçhizat alımına yönelik olarak yapılan işlemler
- Ürünlerin yurt dışında tanıtım ve pazarlamasını sağlamak amacıyla, miktarı ticari teamüllere uygun örnek ürünler, tanıtım malzemeleri veya promosyon amaçlı ürünlerin bedelsiz ihracatına ilişkin yapılan işlemler ile yurt dışındaki fuarlara katılım amacıyla yapılan işlemler
- Her türlü gemi, yat ve diğer su araçlarının inşası, yenileme ve dönüşümü ile bakım ve onarımına yönelik olarak düzenlenen kâğıtlarla ilgili işlemler
- Öğrencilerin burs veya öğrenim kredisi almak ve okula veya öğrenci yurduna girebilmek için düzenledikleri sözleşme, taahhütname, kefaletname ve benzeri kâğıtlara ilişkin işlemler

bu Kanunda yazılı harçlardan müstesna kılınmıştır.

Harç Kolaylıkları-6

- Son olarak 123. maddenin son fıkrasında bu maddede veya diğer kanunlarda yer alan harçtan muafiyete ilişkin hükümlerin, bu Kanunun (1) sayılı Tarifesinin “(A) Mahkeme Harçları” bölümünün (V) numaralı fıkrasındaki “keşif harcı” ve (1) sayılı Tarifesinin “(B) İcra ve iflas harçları” bölümünün (III) numaralı fıkrasındaki “haciz, teslim ve satış harcı” bakımından uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır. Dolayısı ile bu maddeden düzenlenen harç istisnalarının bu hüküm dikkate alınarak uygulanması gerekmektedir.

Harç Kolaylıkları-7

- Yasanın 124. maddesinde ise diplomat muaflığı düzenlenmiş ve yabancı devletin Türkiye’de bulunan elçi maslahatgüzar ve konsoloslukları ile elçilik ve konsolosluklarına mensup olan ve o devletin uyrukluğunda bulunan memurları ve Türkiye’de resmi bir göreve memur edilen görevlilerin bu sıfatlarından dolayı yapacakları harç konusu işlemler karşılıklı olmak şartıyla harçlar konusunda yazılı tüm harçlardan muaf olduğu belirtilmiştir.
- Harçlar Kanunu’ndaki bu istisna ve muafiyet hükümlerinin yanında çeşitli özel kanunlar ile de harç muafiyeti ve istisnası getirilebilmektedir. Yasanın “*özel kanunlara göre harç mükellefi*” başlıklı 125. maddesinde yer alan “Bu kanunun ilgili kısımlarında mükellefiyet hakkında konulmuş hükümlerin aksine, özel kanunlarda hüküm bulunduğu takdirde özel kanun hükmü uygulanır.” hükmü uyarınca özel kanunlarda yer alan harç kolaylığına dair hükme öncelik verilmesi gerekir.

Yrd. Doç. Dr. Hakan FURTUN